

15. 1. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Doručení rozhodnutí soudu prvního stupně o povolení zápisu změn v obchodním rejstříku

Skutečnost, že akciové společnosti nebylo vůbec doručeno rozhodnutí soudu prvního stupně o povolení zápisu nucené správy, je zjevně nesprávným postupem soudu prvního stupně. Rozhodné ovšem je, zda šlo o postup, v jehož důsledku může být účastníku řízení odňata možnost před soudem jednat a současně, zda v souzené věci na základě tohoto postupu k odnětí možnosti jednat před soudem také došlo.

Skutečnost, že akciové společnosti nebylo vůbec doručeno rozhodnutí soudu prvního stupně o povolení zápisu nucené správy, je zjevně nesprávným postupem soudu prvního stupně. Rozhodné ovšem je, zda šlo o postup, v jehož důsledku může být účastníku řízení odňata možnost před soudem jednat a současně, zda v souzené věci na základě tohoto postupu k odnětí možnosti jednat před soudem také došlo.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.11.2000, sp. zn.: 20 Cdo 1988/98)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci návrhu na povolení změn zápisu do obchodního rejstříku, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. Firm. 30081/93, Rg. B 1382, o dovolání K. a p. b., a.s. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1994, č.j. 13 Co 200/94, 201/94-97, tak, že dovolání odmítl.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 30. září 1993, č.j. Firm. 30081/93, Rg. B 1382 - 72, povolil k návrhu České národní banky (podle jejího rozhodnutí ze dne 27. září 1993) zápis nucené správy K. a p. b., a.s. (dále též jen "banka") na dobu od 30. září 1993 do 31. března 1994, vymazal zcela zastupování a podepisování za banku prokuristkou V. S., jako nuceného správce zapsal JUDr. J. S. a způsob zastupování a podepisování za banku zapsal tak, že společnost navenek zastupuje a podepisuje nucený správce. Současně určil, že dnem zápisu je 30. září 1993. Usnesením ze dne 30. března 1994, č.j. Firm. 11426/94, Rg. B 1382-79, též soud povolil k návrhu České národní banky (podle jejího rozhodnutí ze dne 18. března 1994) prodloužení nucené správy na dobu od 1. dubna 1994 do 30. června 1994 a určil, že dnem zápisu je 30. březen 1994.

Na základě odvolání banky (srov. č.l. 82-84 a č.l. 86-87) Městský soud v Praze usnesením ze dne 17. května 1994, č.j. 13 Co 200/94, 201/94-97, obě napadená usnesení potvrdil. Odvolací soud uzavřel, že rozhodnutí o zavedené nucené správy a jejím prodloužení je úplně v kompetenci České národní banky a je jí svěřeno ustanovením § 25 a násl. zákona č. [21/1992](#) Sb., o bankách. Odvolací soud sice přisvědčil odvolatelce, že soud prvního stupně pochybil, jestliže jí obě napadená rozhodnutí

nedoručil, z odvolání, jež měl za včasná, je však podle soudu zřejmé, že odvolatelka je s těmito rozhodnutími seznámena; proto její odvolání meritorně projednal.

Banka, zastoupena advokátem, podala proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání (č.l. 99-102 a č.l. 127-130), namítajíc, že jí byla - ve smyslu § 237 písm. f/ o. s. ř. - postupem soudu odňata možnost před soudem jednat (tedy že je dán dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Konkrétně dovolatelka uvádí, že i když ji odvolací soud považoval za účastnici řízení, usnesení soudu prvního stupně jí doručena nebyla, ač se tak stát mělo. Tím, že jí nebyl doručen návrh na zápis změn ani usnesení, byla zbavena možnosti seznámit se s obsahem těchto listin a nemohla se k věci podrobně vyjádřit. Dále dovolatelka uplatňuje dovolací důvod dle § 241 odst. 2 písm. d/ o. s. ř., jímž lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V tomto rámci zpochybňuje závěr, že předpisy správního práva se vztahují na banky pouze v mezích ustanovení § 26 odst. 4 zákona o bankách. Vztah České národní banky a ostatních bank je vztahem správního orgánu na úseku bankovníctví k ostatním bankám, když stát vykonává dohled nad bankovníctvím právě prostřednictvím České národní banky a jakákoli rozhodnutí učiněná vůči bance měla charakter správního rozhodnutí, se všemi důsledky s tím spojenými, včetně práva podat opravný prostředek. Další pochybení odvolacího soudu spatřuje dovolatelka v tom, že jedním rozhodnutím potvrdil obě usnesení, přesto, že prodloužit nucenou správu lze teprve poté, co uplyne lhůta, na kterou byla nucená správa původním rozhodnutím zavedena. Nabývá-li nucená správa podle § 29 odst. 1 zákona o bankách účinnosti dnem zápisu do obchodního rejstříku, znamená to, že první napadené usnesení a usnesení odvolacího soudu dosud nenabylo právní moci a doba, na kterou je nucená správa ustavena, nezačala běžet. Proto dovolatelka požaduje, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil.

Podle článku II odst. 4 zákona č. [238/1995](#) Sb. Nejvyšší soud dokončí podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 1995 řízení o dovolání, která nebyla k témuž datu pravomocně skončena. Dovolání v této věci není přípustné. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Přípustnost dovolání upravují ustanovení § 237, § 238 a § 239 o. s. ř.

Podle ustanovení § 238 není dovolání přípustné proto, že dovolání nesměřuje proti rozsudku, nýbrž proti usnesení odvolacího soudu, a přípustnost dovolání nevyplývá ani z ustanovení § 239 o. s. ř., jelikož napadené usnesení nemá povahu měnícího usnesení (odstavec 1) a nejde o žádný z případů vypočtených zde v odstavci 2 a 3.

Ustanovení § 237 o. s. ř. pak spojuje přípustnost dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu s takovými hrubými vadami řízení a rozhodnutí, které činí rozhodnutí odvolacího soudu zmatečným. Přípustnost dovolání však není založena již tím, že dovolatel příslušnou vadu řízení tvrdí, ale až zjištěním, že řízení takovou vadou skutečně trpí. Protože jiné vady řízení dle § 237 o. s. ř. tvrzeny nebyly a z obsahu spisu nevyplývají, je pro závěr o přípustnosti (a současné důvodnosti) dovolání rozhodující, zda řízení trpí vadou na niž poukazuje dovolatelka.

Dle ustanovení § 237 písm. f/ o. s. ř. je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem je přitom takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává. O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu

určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy). V porovnání s úpravou účinnou od 1. ledna 1996 (po novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. [238/1995](#) Sb.) výklad ustanovení § 237 písm. f/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 1995, podávaný soudní praxí připouští, že postupem, jímž soud odňal účastníku možnost před soudem jednat, může být nejen faktická činnost soudu, která sama o sobě nemá výraz v soudním rozhodnutí (například vadné obeslání účastníka řízení nebo jeho zástupce), nýbrž i samotné soudní rozhodnutí (v něm vtělený vadný názor soudu, který našel svůj konkrétní projev ve výrokové části rozhodnutí), v jehož důsledku byla účastníku řízení znemožněna realizace jeho procesních práv, především práva na meritorní posouzení jím uplatněného nároku nebo procesní obrany (srov. rozhodnutí uveřejněná pod čísly 69/1995 a 27/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jde tedy o to, zda v dané věci tato situace vskutku nastala. Přitom je nutno posuzovat odděleně postupy soudu v řízení o návrhu na zápis nucené správy (č.l. 65-67) a v řízení o návrhu na zápis prodloužení nucené správy (č.l. 73-74).

Pro další úvahy soudu je vzhledem ke dni vydání rozhodnutí České národní banky o zavedení nucené správy (ze dne 27. září 1993 - srov. č.l. 68) a době vydání usnesení, jímž soud prvního stupně povolil zápis nucené správy (30. září 1993), rozhodný výklad zákona č. [21/1992](#) Sb., o bankách, ve znění zákona č. [264/1992](#) Sb. (dále též jen "zákon").

Podle § 27 zákona v případě, že finanční situace a likvidita banky je výrazně nebo opakovaně v rozporu s požadavky stanovenými tímto zákonem nebo podle tohoto zákona a dříve uplatněná opatření k nápravě nebo sankce nevedly k nápravě, může Státní banka československá (od 1. ledna 1993 Česká národní banka) rozhodnout o zavedení nucené správy v bance.

Dle § 28 zákona rozhodnutí o zavedení nucené správy obsahuje a/ důvody pro nucenou správu; b/ jméno určeného správce; c/ dobu trvání nucené správy; d/ případné omezení nebo zákaz přijímání vkladů a poskytování úvěrů; e/ případné částečné nebo úplné pozastavení nakládání s vklady klientů v bance.

Z ustanovení § 29 zákona se pak podává, že nucená správa nabývá účinnosti dnem zápisu do obchodního rejstříku. Tomuto dni musí předcházet zveřejnění rozhodnutí Státní banky československé (od 1. ledna 1993 České národní banky) v Obchodním věstníku (odstavec 1). Jmenováním správce se pozastavuje až do konce trvání nucené správy výkon funkce statutárního orgánu banky. Postavení statutárního orgánu má správce (odstavec 2).

Uvádí-li ustanovení § 200a odst. 1 o. s. ř., že řízení ve věcech obchodního rejstříku se zahajuje na návrh fyzické nebo právnické osoby, již se zápis v rejstříku týká, nebo osob oprávněných k tomu podle zákona, je tím ve shodě s ustanovením § 94 odst. 1 o. s. ř. především vymezován okruh účastníku rejstříkového řízení.

Byla-li navrhovatelem zápisu nucené správy Česká národní banka, pak v tomto právním rámci nutně musela stát vedle ní jako plnoprávný účastník řízení i K. a p. b., a.s., již se zápis nucené správy do obchodního rejstříku týkal.

Podle § 200b odst. 2 o. s. ř. soud rozhoduje o obsahu zápisu bez jednání usnesením. Ve výroku usnesení uvede den zápisu. Zápis je třeba provést do jednoho měsíce od vydání rozhodnutí o obsahu zápisu.

Měly-li účinky nucené správy nastat až dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku (§ 29 odst. 1 zákona), nikoli tedy dnem vydání usnesení o povolení takového zápisu, dnem doručení tohoto usnesení nebo dokonce dnem právní moci usnesení o povolení zápisu (srov. i cit. § 200b odst. 2 o. s. ř.), pak v době do provedení tohoto zápisu za banku logicky mohl jednat její dosavadní statutární orgán (představenstvo); účinky ustavení nuceného správce totiž nemohly nastat dříve než účinky zavedení nucené správy. Ovšem i po dni zápisu nucené správy a nuceného správce do obchodního rejstříku je nutno přiznat právo jménem banky podat odvolání proti usnesení o povolení takového

zápisu dosavadnímu statutárnímu orgánu (představenstvu), případně tomu, koho představenstvo k zastupování banky zmocnilo. Je tomu tak právě proto, že prostřednictvím odvolání mohou být odklizeny účinky napadeným usnesením povoleného zápisu nuceného správce (v postavení statutárního orgánu).

Skutečnost, že akciové společnosti nebylo vůbec doručeno rozhodnutí soudu prvního stupně o povolení zápisu nucené správy (doručením tohoto usnesení nucenému správci nebyl - jak se podává ze shora uvedeného - požadavek řádného doručení bance naplněn), je tedy zjevně nesprávným postupem soudu prvního stupně (srov. § 158 odst. 2, § 167 odst. 2 a § 168 odst. 2 o. s. ř.). Rozhodné ovšem je, zda šlo o postup, v jehož důsledku může být účastníku řízení odňata možnost před soudem jednat a současně, zda v souzené věci na základě tohoto postupu k odnětí možnosti jednat před soudem také došlo.

S doručením soudního rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné, se pojí především počátek běhu lhůty k podání odvolání; přitom ovšem platí, že odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně je účinné i tehdy, jestliže bylo podáno po vyhlášení rozhodnutí dříve, než odvolateli bylo doručeno písemné vyhotovení tohoto rozhodnutí. Na tento závěr nemá žádného vlivu ani okolnost, že v době podání odvolání ještě nezačala běžet odvolací lhůta (srov. shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 1997, sp. zn. 2 Cdon 1199/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 1997, pod číslem 30). V daném případě dovolatelka práva odvolání beze zbytku využila (rozhodnutí napadla v plném rozsahu odvoláním, jež i odvolací soud výslovně označil jako včasné). Právo na meritorní projednání věci odvolacím soudem dovolatelce také upřeno nebylo, jelikož ten se věcí samou zabýval, což se projevilo i ve způsobu vyřízení odvolání (došlo k potvrzení napadeného usnesení).

Nicméně, závěr, že účastníku řízení bylo v intencích ustanovení § 237 písm. f/ o. s. ř. odňato právo před soudem jednat, lze učinit i tehdy, jestliže účastník řízení možnost před soudem jednat - objektivně vzato - měl, leč pro nesprávný postup soudu byl v prosazení tohoto práva výraznou měrou omezen. Taková situace pak může nastat i v případě, že účastník řízení si včasným a řádným odvoláním sice zajistí právo na meritorní projednání věci odvolacím soudem, avšak tím, že nebyl seznámen s obsahem rozhodnutí, byl zbaven práva vypořádat se v odvolání účinně právě s těmi argumenty, pro něž mu procesní úspěch ve věci upřel soud prvního stupně (jinak řečeno, neměl možnost přizpůsobit těmto důvodům svou procesní obranu v odvolacím řízení). V tomto rámci nemůže být opomenuto, že banka v odůvodněném odvolání výslovně ohlašovala, že je dále doplní poté, co jí usnesení o povolení zápisu nucené správy bude doručeno (srov. č.l. 91). Tím zřetelně projevovala úmysl přizpůsobit (bez zřetele k tomu, že už v odvolání formulovala svůj právní názor na opodstatněnost zápisu) svou další procesní obranu i obsahu rozhodnutí, jež neměla k dispozici.

Nelze však přehlédnout, že nesprávným postupem soudu (nedoručením usnesení o povolení zápisu) dovolatelka reálnou procesní újmu ohledně práva před soudem jednat neutrpěla. Toto usnesení totiž není odůvodněno (soud prvního stupně měl při vypracování jeho písemného vyhotovení zřejmě za to, že jsou naplněny předpoklady ustanovení § 169 odst. 2 o. s. ř.), takže jeho doručením se procesní postavení odvolatelky (co do výběru účinnější procesní obrany) již zlepšit nemohlo.

Také to, že dovolatelce nebyl doručen stejnopis návrhu na zápis nucené správy, u ní v konkrétní věci (bez zřetele k tomu, že i tento postup soudu byl nesprávný) k odnětí možnosti před soudem jednat nevedlo. Především je nutno uvést, že dovolatelka tuto obranu měla a mohla uplatnit již v odvolacím řízení (což neučinila). Navíc ve specifických poměrech řízení o zápisu nucené správy podle tehdejších předpisů se obrana dovolatelky mohla účinně prosadit nikoli vyjádřením k návrhu v době předcházející rozhodnutí soudu prvního stupně, nýbrž až v souvislosti s odvoláním proti tomuto

rozhodnutí. V případě, že o obsahu zápisu rozhoduje jen na základě listin připojených k návrhu na zápis, tedy bez dokazování, nemusí soud nařizovat jednání (srov. opět § 200b odst. 2 o. s. ř.). Za tohoto stavu a při chápání nucené správy jako výjimečného opatření sloužícího k účinné ochraně práv třetích osob (klientů banky) se principům, na nichž je v občanském soudním řádu budována ochrana práv a zájmů účastníků řízení, neprotiví (bez zřetele k tomu, že jej občanský soudní řád výslovně nepředjímá) ani postup, v rámci kterého soud stejnopis návrhu na zahájení řízení o povolení zápisu nucené správy doručí bance, jíž se zápis týká, až s rozhodnutím o tomto návrhu. Požadavek urychleného rozhodnutí o zápisu bylo lze dovodit i z toho, že dobu trvání nucené správy určovalo již rozhodnutí o jejím zavedení (srov. § 28 písm. c/ zákona).

Obsah návrhu se přitom omezoval na tvrzení, že Česká národní banka dne 27. září 1993 rozhodla o zavedení nucené správy na dovolatelku, že nuceným správcem byl jmenován Ing. J. S. a že důvodem zavedení nucené správy je neuspokojivá finanční situace a likvidita banky a to, že dříve uplatněná opatření nevedla k nápravě (srov. č.l. 66). K těmto skutečnostem se dovolatelka v odvolání také vyjádřila, takže ani potud reálnou újmu na svých procesních právech v podobě uplatňované v dovolání neutrpěla. Ani z toho, že bance nebyl doručen stejnopis návrhu na zápis nucené správy, tedy na zmatečnost řízení dle § 237 písm. f/ o. s. ř. usuzovat nelze.

Zbývá vypořádat se s procesními postupy soudu v řízení o návrhu na zápis prodloužení nucené správy.

Jak již bylo rozvedeno výše, účinky nucené správy a tedy i účinky ustavení nuceného správce nastaly dnem vlastního zápisu nucené správy do obchodního rejstříku, to jest dnem 30. září 1993. Od tohoto data přešlo v intencích § 29 odst. 2 zákona postavení statuárního orgánu banky na nuceného správce. Jen tento nucený správce (případně osoby jím k tomu zmocněné) byl proto v označeném řízení oprávněn podat odvolání jménem banky.

Odvolání proti usnesení ze dne 30. března 1994 však jménem banky podal advokát JUDr. PhDr. O. Ch., a to na základě procesní plné moci ze dne 9. února 1994 (č.l. 85), vystavené mu Ing. A. M. jako předsedou představenstva banky. Nucený správce pak v podání z č.l. 125-126 výslovně uvedl, že označený zástupce banky nebyl a není zmocněn k jejímu zastupování, s tím, že na základě zápisu nucené správy a nuceného správce do obchodního rejstříku vystupuje jako statutární orgán banky nucený správce.

Výklad podávaný soudní praxí je jednotný v tom, že podala-li opravný prostředek za právnickou osobu osoba, která není oprávněna za ni jednat (§ 21 odst. 1 o. s. ř.), a statutární orgán právnické osoby ani dodatečně tento procesní úkon neschválí, soud řízení o takovém podání zastaví (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 64/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jinak řečeno, tím, že odvolací soud odvolání podané jménem banky osobou, jež k tomu nebyla ani dodatečně řádně zmocněna, projednal a věcně o něm rozhodl, ve skutečnosti přiznal odvolatelce více procesních práv, než jí příslušelo. Ve spojení se závěrem, že řízení o odvolání mělo být zastaveno, se proto tím spíše nemůže prosadit zmatečnost řízení odůvodněná tím, že dovolatelce nebyl doručen stejnopisu návrhu nebo stejnopisu rozhodnutí soudu prvního stupně.

Tím, že o obou odvoláních rozhodl současně (jediným usnesením), pak odvolací soud dovolatelce právo před soudem jednat také neodňal. Lze tudíž uzavřít, že dovolání není přípustné ani podle § 237 písm. f/ o. s. ř. Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, část věty za středníkem), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. usnesením odmítl.

Další články:

- [Ban, omezení zpeněžení či zablokování účtu? Jaká máte práva vůči platformě? Ochrana streamerů a dalších tvůrců ve světle DSA](#)
- [Povaha sjezdů](#)
- [Zaplatit za logo nestačí. Jaká práva skutečně získáváte?](#)
- [Výslech advokáta účastníka řízení coby důkazní prostředek](#)
- [Rozhodnutí Nejvyššího soudu ke změně klíče pro stanovení příspěvků na správu domu a pozemku, k samotnému stanovení příspěvků a k rozúčtování nákladů na služby](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě](#)
- [Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie](#)
- [Komu náleží vlastnické právo k náhradní veřejné komunikaci postavené investorem?](#)
- [AML rizika u luxusních nákupů](#)
- [Recentní judikatura Nejvyššího soudu k důvodům neplatnosti usnesení valné hromady](#)
- [Tlačítko pro odstoupení od smlouvy jako nový standard spotřebitelského online rozhraní](#)